

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสร้างและการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ
 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อและนามสกุล นางสาวพรชนก พงศ์ทองเมือง

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันศักดิ์ ทองรินทร์
 2. รองศาสตราจารย์ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์) ประธานกรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันศักดิ์ ทองรินทร์) กรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์) กรรมการ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพิพล) ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสร้างและการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย นางสาวพรชนก พงศ์ทองมือง รหัสนักศึกษา 2521500068 **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันทัด ทองรินทร์
 (2) รองศาสตราจารย์ไพบูรณ์ คะเชนทร์พรรค **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) อัตลักษณ์ (2) กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ (3) กระบวนการสื่อสาร ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักวิชาการด้านวัฒนธรรมและด้านการสื่อสาร ผู้แทน หน่วยงาน ผู้นำชุมชน/ปราชญ์ท้องถิ่น สื่อมวลชน และเยาวชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 25 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล โดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) อัตลักษณ์งานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การรวมญาติ ความเชื่อเกี่ยวกับการได้สัมผัสญาติที่เสียชีวิตไปแล้วที่เรียกว่า “เปรต” หรือ “เปต” การแห่หมรับ และการนุ่งถึงอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ 5 ชนิด (2) การสร้างอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบได้รับอิทธิพลด้านความเชื่อซึ่งมาจากทางศาสนาพราหมณ์โดยมีการผสมผสานกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ความเชื่อเรื่องกรรม นรก สวรรค์และวิญญาณ ความเชื่อเปรต – เปตพลี ซึ่งมีความสัมพันธ์กับบรรพบุรุษ หรือ ญาติที่ล่วงลับ โดยเริ่มจากรวมตัวกันของญาติพี่น้อง ปลูกฝังแนวความเชื่อแล้วถ่ายทอดไปยังลูกหลาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจรุ่นต่อรุ่น จนเป็นแบบแผนสืบต่อกันมาและกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (3) กระบวนการสื่อสาร ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณ์ คือ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันครอบครัว โดยเน้นที่ประเด็นสารในเรื่องความเชื่อ ความศรัทธา และกิจกรรมตามประเพณีและการรวมญาติ และทำการประชาสัมพันธ์ผ่านทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบที่สำคัญคือ ปัจจัยเรื่องของ บุคคล สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ อัตลักษณ์ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ กระบวนการสื่อสารในการสร้างอัตลักษณ์
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Thesis title: Creating and Communicating Identity of NST Traditional
at the End of 10th Lunar Month Nakhon Si-Thammarat Province
Researcher: Miss Pornchanok Pongtongmuang; **ID:** 2521500068;
Degree: Master of Communication Arts ;
Thesis advisors: (1) Dr. Santat Thongrin, Assistant Professor ;
(2) Paiboon Kachentaraphan, Associate Professor ; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the identity; (2) the process of identity building; and (3) the communication process of the Tenth Month Religious Ceremony in Nakhon Si Thammarat Province.

This was a qualitative research. The sample population of 25 people, chosen through purposive sampling, consisted of academics specializing in culture and communications, representatives of agencies, community leaders, holders of local wisdom, members of the press, and youth involved with the Tenth Month Religious Ceremony in Nakhon Si Thammarat Province. Data were gathered through in-depth interviews and analyzed through descriptive analysis.

The results showed that (1) the identity of the Tenth Month Religious Ceremony in Nakhon Si Thammarat is a family reunion, with the belief that people can contact the spirits (bret or bet) of their deceased ancestors through the procession of the hmrab (set of meal) offering with five distinctive kinds of food. (2) The building of the identity of this ceremony was influenced by Brahman religious beliefs combined with Buddhist beliefs about karma, heaven and hell, spirits and the Peta Phli tradition of India, which is related to ancestors who are deceased. Families who gathered to perform this ceremony passed on the tradition to their children and built up an understanding about it from generation to generation, until it became an inherited ritual that is part of the area's cultural heritage. (3) The communication process consists of people who are involved with the ceremony (government and private sector organizations and the institution of the family) who emphasize the messages of belief, faith, ceremonial activities and the joining together of the whole family. The messages about the ceremony are communicated through the press, local media, and personal media. The research showed that communication of the identity of the ceremony was impacted by personal, social, cultural and environmental factors.

Keywords: Identity, Identity building, Communication process in identity building, Local wisdom

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีนั้น เนื่องมาจากได้รับคำปรึกษาและแนะนำอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทัต ทองรินทร์ และรองศาสตราจารย์ไพบูรณ์ คะเชนทร์พรรค กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขเครื่องมือและให้คำปรึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ และผู้ร่วมงานทุกท่าน ที่ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ประ โยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มารดา บุรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอรลึกลูก บิดา มารดา ผู้ให้การสนับสนุนในทุกด้าน และเป็นกำลังใจตลอดมา ให้มีความตั้งใจและพยายามจัดทำวิทยานิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ

พรชนก พงศ์ทองเมือง

มีนาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ปัญหาการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์	8
แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม	17
แนวคิดและทฤษฎีตามแนวทางสังคมและวัฒนธรรมศึกษา	31
แนวคิดเกี่ยวกับสังคมมวลชนของสื่อมวลชน	35
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครราชสีมา	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	47
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	47
เครื่องมือการวิจัย	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
อัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	49
กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ.....	62
กระบวนการสื่อสารในการสร้างอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	69
ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ.....	78
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
สรุปการวิจัย.....	82
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	97
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	98
ข แบบสัมภาษณ์.....	100
ค รายชื่อกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์.....	103
ง ภาพการสัมภาษณ์.....	106
จ ภาพงานประเพณีบุญเดือนสิบ.....	111
ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 The Circuit of Culture (Hall, S., 1997. p.1).....	15

